

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG**

Den 21. februar 2018 kl. 09:30 holdt Østre Landsret offentligt retsmøde i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges fortsat hovedforhandling.

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for _____

17) _____

18) _____

19) _____

20) _____

21) _____

22) _____

23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

For sagsøgerne mødte advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen.

For sagsøgte mødte advokat Peter Biering. Med advokaten mødte tillige advokatfuldmægtigene Emil Wetendorff Nørgaard og Malthe Gade Jeppesen.

Sagsøger 13 og 14 var mødt. Som tolk for sagsøgerne var mødt Allan El-Zayat.

Som vidne mødte professor dr.med. Peter Mygind Leth, der lovlig forberedt og formanet afgav forklaring.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede film "Et civiliseret land" og et tidligere under hovedforhandlingen dokumenteret uddrag af et videointerview med sagsøger 6 i The Sun.

Professor dr.med. Peter Mygind Leth forklarede blandt andet, at han er uddannet læge i 1983 og blev speciallæge i 1993. Han blev retsmediciner i 2009 og er professor i faget ved Syddansk Universitet. Han har beskæftiget sig med torturofre i en årrække og har medvirket til opsætning af en protokol ved Aarhus Universitet baseret på Istanbul-protokollen. Han er medlem af The international forensic expert group under IRCT og er blevet inviteret til at medvirke ved en ajourføring af Istanbul-protokollen. Han har været udsendt på

forskellige missioner med retsmedicinske opgaver, herunder af OECD til Armenien og af Amnesty til Jamaica. Det er hans vurdering, at han har undersøgt omkring 100 mulige torturofre. Det forekommer, at personer ikke taler sandt om tortur, men det sker ikke ofte. Så vidt han husker, drejer det sig om cirka 15 % undersøgelserne. Hvis en person lyver om tortur, vil det ofte vise sig i form af overdrivelser. Det er som regel noget, man opdager ret hurtigt.

En undersøgelse af, om en person har været udsat for tortur, omfatter en fysisk og en psykisk undersøgelse. Det er i Danmark typisk en retspsykiater, der udarbejder den psykiske undersøgelse, som er meget vigtig, da ofrene ofte ikke har ar efter tortur. Det hænger sammen med, at torturbødler gør sig umage med ikke at efterlade ar, hvilket de f.eks. kan undgå ved at anvende stump vold.

Istanbul-protokollen er udarbejdet i regi af FN og anvendes ved undersøgelser af torturofre i det omfang, det er muligt. De torturofre, der lider af PTSD, har typisk problemer med hukommelsen og kan have koncentrationsbesvær. Hvis man undersøger et offer med hukommessvigt eller koncentrationsbesvær, kan det være nødvendigt at holde pauser undervejs for at undgå, at undersøgelsen i sig selv bliver traumatiserende. Man bestræber sig endvidere på at holde blanke instrumenter skjult. Det er vigtigt at udføre undersøgelsen så skånsomt som muligt. Et torturoffer kan undervejs blive så følelsesmæssigt påvirket, at det nødvendiggør pauser. Sådanne pauser varer typisk "en kaffekops tid". Undersøgelsen indledes med at indhente personens sygehistorie. I forbindelse med undersøgelsen udspørges om tidligere indlæggelser m.v. Derefter udspørges vedkommende om hele forløbet fra arrestation til løsladelse, herunder eventuelle fængselsophold, forhold i fængslet, og hvad personen har været udsat for i forbindelse med forhør. Forholdene i fængslet kan have betydning for, om vedkommende må siges at have været udsat for nedværdigende eller umenneskelig behandling. Det kan f.eks. være i form af ophold i overfyldte celler uden sengeleje, dårlig ernæring og dårlige sanitære forhold. Herefter undersøges personen helt afklædt fra hovedbund til fødder. Beretninger om tortur sammenholdes med de fysiske fund.

Det var samme fremgangsmåde, han anvendte under de fysiske undersøgelser af 11 af sagsøgerne i denne sag. Vidnet var blevet kontaktet af Jørgen Lange Thomsen, om han ville medvirke til undersøgelse af mulige torturofre. I september 2014 modtog han en e-mail fra advokat Christian Harlang, der takkede for, at han ville medvirke til undersøgelserne. Han

modtog også nogle erklæringer som eksempel på undersøgelsernes indhold. Han forstod opdraget således, at han skulle gennemføre en retsmedicinsk undersøgelse af nogle personer, der berettede, at de havde været udsat for tortur, med henblik på at finde dokumentation for, om det havde været tilfældet eller ej. Han oplevede ikke noget pres i forhold til, at han skulle nå til bestemte resultater i undersøgelserne af sagsøgerne.

Han indgik ikke i behandling af sagsøgerne. De psykiske undersøgelser havde han som sådan ikke noget med at gøre. Han drøftede sine resultater med psykiater Raghda Sleit og psykolog Sana Hamze, inden de færdiggjorde erklæringerne. De var enige om konklusionerne med hensyn til alle de undersøgte personer. Flere af sagsøgerne blev under screening på den dansk-britiske base udsat for en rektalundersøgelse, hvilket var stærk ydmygende for dem. De pågældende gav i hvert fald selv udtryk for, at det var ydmygende. Det indgik også i deres beretninger, at det var en soldat og ikke en læge, som undersøgte dem. Han ved ikke, hvorfor soldaterne udførte rektalundersøgelser på flere af de tilbageholdte, og kan derfor ikke udtale sig om, hvorvidt det var led i en nedværdigende behandling. Han har selv været med til at udføre rektalundersøgelser på begæring af politiet i forbindelse med efterforskning af narkotikakriminalitet. Han har ikke hørt om, at f.eks. fængselsbetjente udfører sådanne undersøgelser. Alle sagsøgerne fremstod troværdige, og det fremstod sandsynligt, at de havde været udsat for tortur.

Der var ikke andre personer til stede end vidnet og tolken, da han undersøgte de 11 sagsøgere. De anvendte også andre tolke end Hala Naffah, men der medvirkede kun én tolk under den fysiske undersøgelse af en sagsøger. Tolken medvirkede alene under hans undersøgelse af personerne. Det fremgår af erklæringerne, hvem der tolkede i de enkelte tilfælde.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 12, jf. ekstraktens bind VII, side 1149-1153, forklarede han, at han nogenlunde kan genkalde sig denne sagsøger, men i modsætning til de andre personer, han undersøgte, havde han ikke taget et foto af ham. "Electrocution" kan efterlade ar, men det er ofte ikke tilfældet. De fandt ikke ar efter elstød. Sådan tortur og mærker fra slag og spark vil typisk hele op uden ar. Opheling uden komplikationer er en heling uden ar eller andre fysiske mén. Den pågældende manglede adskillige tænder, og det var ikke muligt at vurdere, om det skyldtes tortur. Den fysiske del af undersøgelsen viste ikke tegn på tortur. Således forholder det sig i langt de fleste undersøgelser af torturofre. Vedkommendes forklaring og samarbejdsvillighed under undersø-

gelsen indgik i vurderingen. Han undersøgte fodsålerne, fordi personerne kunne være udsat for slag på fodsålerne. De fandt ikke tegn på, at sagsøgeren havde været udsat for slag på fodsålerne. Det kan eventuelt påvises ved røntgenundersøgelser, hvilket de dog ikke havde adgang til at udføre. Denne sagsøger var ikke symptombekræftende. Det var deres vurdering, som det fremgår af erklæringens konklusion, at der var overensstemmelse mellem personens beretning om tortur og de fund, de havde gjort under undersøgelserne. De lagde herved også vægt på hans troværdighed, herunder at hans forklaring svarede godt til, hvad andre af de undersøgte forklarede om episoden. Han fandt sagsøgerens forklaring troværdig, og der var ikke anledning til at betvivle forklaringen. Det er udtryk for et skøn og en vurdering.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 13, jf. ekstraktens bind VII, side 1155-1161, forklarede han, at han kan genkende sagsøgeren i retssalen. Torturen, hvor sagsøgeren skulle gå med bare fødder i vand med elektricitet, var noget, han fortalte under den psykiske undersøgelse. Det burde derfor ikke have stået under "Physical forms". Sagsøgeren berettede derimod over for vidnet om elektriske stød blandt andet mod kønsdelene. Det var ret vanskeligt at kommunikere via tolk, så han fandt det ikke utroværdigt, at den førnævnte form for tortur ikke blev nævnt under samtalen med vidnet. Det forekommer hyppigt, at offeret mister bevidstheden efter elektriske stød, således som sagsøgeren berettede. Der var ikke egentlige fysiske tegn på tortur. Han vurderede, at denne sagsøger ikke overdrev om den tortur, han berettede at have været udsat for. De vurderede, at der var forenelighed mellem deres fund og sagsøgerens beretning. Han vil tro, at den længere liste over "current psychological complaints" set i forhold til f.eks. erklæringen vedrørende sagsøger 12 hovedsageligt er udtryk for en stilmæssig forskel i erklæringerne og kun i mindre omfang udtryk for reelle forskelle. Beskrivelserne af torturen i de to erklæring viser dog også, at omfanget og karakteren af den udøvede tortur varierede. Han var ikke klar over, at den person, der fungerede som tolk under den fysiske undersøgelse, er sagsøger 6. Han oplevede ikke problemer med tolkningen. Han vil mene, at denne sagsøger alene tolkede for sagsøger 13.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 14, jf. ekstraktens bind VII, side 1163-1169, forklarede han, at han genkender denne sagsøger i retssalen. Sagsøgeren havde et følelsetab i højre ben, hvilket stemte overens med hans forklaring om, at han var blevet slået og mishandlet og havde været på sygehuset, hvor han fik konstateret en diskusprolaps. Vidnet så ikke nogen sygejournal fra hospitalet. Vidnet undersøgte følesansen på be-

net med en vatpind. Diskusprolapsen havde ikke givet anledning til muskelsvind (atrofi) i benet, og der var normale reflekser i benet. Han ville ikke i øvrigt forvente, at den udøvede tortur ville efterlade varige fysiske mærker på sagsøgeren. Han kan vedstå konklusionen i erklæringen, herunder vedrørende sagsøgerens højre ben. Konklusionens pkt. 2 i denne og de øvrige erklæringer relaterede sig alene til den behandling, som sagsøgerne havde været udsat for i fængslet, og ikke det forudgående forløb. Psykisk tortur er en meget bred kategori, der omfatter f.eks. fingerede henrettelser, trusler mod familien og verbale ydmygelser. Formålet med tortur er ofte at nedbryde offerets personlighed.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 15, jf. ekstraktens bind VII, side 1171-1178, forklarede han, at et slag med flad hånd mod øret kan give varige skader på mellemøret. Han husker, at sagsøgeren begyndte at græde i begyndelsen af undersøgelsen. Han fik åbenbart en genoplevelse af det passerede, formentlig ved erindringen om anholdelsen. De var herefter nødt til at tage en lille pause i undersøgelsen. Han husker ikke, hvad der blev sagt. Han har ofte oplevet, at torturofre bryder sammen undervejs. Det kan ske når som helst under undersøgelsen. Der var et ar på sagsøgerens underarm, hvilket var foreneligt med beretningen om, at de havde brændt de plastikstrips, han havde om håndleddene, over med en lighter. Sagsøgeren var ikke symptombekræftende. Hvis man udsættes for falanga kan trædepuden – afhængig af omfanget af og kraften i slagene – blive ødelagt, hvorved foden bliver flad. Han fandt overensstemmelse mellem sagsøgerens beretning og de fysiske fund. De havde ikke adgang til at gennemføre en egentlig høreprøve, der kunne verificere oplysningen om høretab. Han lagde ikke så meget vægt på at beskrive de psykiske symptomer, for det var noget, Sana Hamze og Raghda Sleit tog sig af. Han ved ikke, om oplystningen af psykiske gener har været baseret på en tjekliste eller lignende, som sagsøgeren har besvaret. Han kan i øvrigt vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 16, jf. ekstraktens bind VII, side 1179-1185, forklarede han, at han husker, at denne sagsøger blev meget forlegen, da han skulle fortælle, at han var blevet undersøgt i endetarmen. Elstød vil som regel ikke medføre blivende ar, ej heller på ørerne. "Unremarkable" har han anvendt i sine beskrivelse som synonym med "normal". Han kan vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 17, jf. ekstraktens bind VII, side 1187-1194, forklarede han, at han ikke kan sige noget om, hvorvidt tre timers ophold i en kold celle kan medføre nedsat følelse i benene. Beskrivelsen heraf i erklæringen er udtryk

for sagsøgerens egen oplevelse. Denne sagsøger havde været grusomt torteret forud for tilbageholdelsen i november 2004. Sagsøgeren var meget omhyggelig med at påvise de skader, som ikke hidrørte fra torturen i 2004, hvilket bidrog til hans troværdighed. Han havde normale reflekser i benene. Der var tegn på, at vedkommende havde et gammelt, helet brud i anklen. De havde ikke adgang til at tage røntgenfoto af anklen. Det ophelede brud var foreneligt med sagsøgerens forklaring om, at han var faldet ned ad en trappe i fængslet i 2004. Han kan vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 18, jf. ekstraktens bind VII, side 1195-1200, forklarede han, at hjertebanken og transpiration uden fysisk anstrengelse ikke var noget, han bemærkede under den fysiske undersøgelse af sagsøgeren. Sagsøgerne forklarede samstemmende, at de var blevet overført til et stort lokale, hvor der var mange mennesker og ildelugtende. Han kan vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 19, jf. ekstraktens bind VII, side 1201-1207, forklarede han, at han ikke havde mulighed for at konstatere, at sagsøgeren havde smerter i nakken. Det var noget, han forklarede. Han husker, at sagsøgeren begyndte at græde, da han fortalte om, hvad han havde været udsat for under fængslingen. Det var i forbindelse med anamneseoptagelsen, at han brød sammen, dvs. inden den fysiske undersøgelse. Bruddet på tanden passede med det, som han berettede at have været udsat for. Han kan vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 20, jf. ekstraktens bind VII, side 1209-1214, forklarede han, at han ikke så lægejournaler vedrørende denne sagsøger. Han kan huske, at sagsøgeren berettede om sin højre ankel, der havde tendens til at hæve. Der var kliniske tegn på, at han havde et ældre ankelbrud. Han kunne ikke vurdere ud fra den fysiske undersøgelse, om bruddet hidrørte fra tortur i 2004. Sagsøgeren havde endvidere forklaret blandt andet, at han havde fået revet plastikstrips af håndleddene, hvilket havde givet dybe sår. Det svarede til de mærker, vidnet havde fundet på sagsøgeren. Sagsøgerens forklaring svarede til de forklaringer, som de andre undersøgte havde afgivet om det passede. Sagsøgeren fremstod troværdig uden at overdrive.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 21, jf. ekstraktens bind VII, side 1215-1221, forklarede han, at de mistænkte denne sagsøger for at lide af skizofreni. Han snakkede "til højre og venstre". Sagsøgeren berettede blandt andet om, at han var blevet

slået på begge ører samtidig med flad hånd ("teléfono"). Vidnet kunne hverken be- eller afkræfte denne oplysning, men det er velkendt, at effekten af teléfono kan være midlertidigt høretab, således som sagsøgeren beskrev. Sagsøgerens beretning herom lød meget troværdig også henset til, at det ikke er almindelig kendt, at man bruger denne torturmetode. Han observerede ikke hurtig hjertebanken hos sagsøgeren. Han husker ikke, om sagsøgeren begyndte at ryste under den fysiske undersøgelse. Når der i konklusionen anføres, at der er overensstemmelse mellem hans forklaring og de psykologiske symptomer, er det ikke udtryk for, at der ikke også var en sådan overensstemmelse med de fysiske tegn. Konklusionens pkt. 3 er et psykologisk punkt, som lå uden for hans ansvarsområde i forbindelse med undersøgelsen. Han kan i øvrigt vedstå konklusionen i erklæringen.

For så vidt angår Medical Report vedrørende sagsøger 23, jf. ekstraktens bind VII, side 1223-1227, forklarede han, at han tydeligt husker denne sagsøger, der deltog sammen med sin værge, sagsøger 12, som er hans onkel. Det var ikke muligt at tale med sagsøgeren, der var mentalt retarderet. Han havde intet sprog, og onklen kommunikerede med ham ved hjælp af fagter m.v. Det undrede ham, at sagsøgeren ikke var blevet frasorteret i forbindelse med screeningen på den dansk-britiske base, for han var helt åbenbart retarderet. Det var onklen, som berettede om, hvad der var sket. Sagsøgeren medvirkede til den fysiske undersøgelse, herunder ved at afklæde sig sit tøj. "The incident" sigter til anholdelsen og den lange periode, hvor han ifølge oplysningerne fra onklen var forsvundet fra familien. Vidnet observerede et ar på sagsøgeren, som var forenelige med onklens forklaring om, at han var begyndt at bide i sig selv efter episoden. Han mener ikke, at denne sagsøger blev udsat for lige så megen vold som de andre undersøgte personer. Der var flere af de personer, der forudgående var blevet undersøgt, som fortalte vidnet om, hvad der var sket med sagsøger 23.

Retten midlertidigt hævet kl. 12.15.

Retten sat på ny kl. 13.15.

Man antager i almindelighed, at et retsopgør om udøvet tortur kan bidrage positivt til helingen af ofrene. Han har virket som dokumentarist og ved ikke, om dette rent faktisk er tilfældet.

Udspurgt af advokat Peter Biering forklarede han, at han blev antaget efter forespørgsel fra Jørgen Lange Thomsen. Han fik at vide, at han skulle gennemføre nogle personundersøgelser. Advokat Christian Harlang henviste i sin e-mail også til en hjemmeside med oplysninger om sagen, herunder nogle dokumenter, som advokaten havde offentliggjort på hjemmesiden. Det var en juridisk opgave at fastslå, hvem der var ansvarlige for eventuel tortur. Det indgik ikke i hans drøftelser med Jørgen Lange Thomsen og advokat Christian Harlang. Han havde ikke selv en interesse i at få fastlagt et ansvar, og han havde ingen personlig interesse i, om sagsøgerne får ret. Han havde ikke tidligere arbejdet sammen med Sana Hamze og Raghda Sleit. Han blev på et tidspunkt ringet op af en journalist, som gerne ville interviewe ham om sagen. Han fandt rimelig anledning til at svare på journalistens spørgsmål. Han kan ikke præcist huske, hvad han sagde til journalisten, og husker ikke, om han sagde, at det var de danske styrker, der havde tilbageholdt en retarderet person, jf. ekstraktens bind VII, side 1230. Han syntes, at det var mærkværdigt, at de ikke opdagede, at manden var mentalt retarderet.

Forevist filmklip 2 ved minuttal 4:33 fra filmen "Et civiliseret land" forklarede han, at han havde en mailkorrespondance med advokat Christian Harlang og mødte også advokaten i Beirut dagen inden, de påbegyndte undersøgelserne. Han fik at vide, at han skulle tilvejebringe dokumentation for, om der var udøvet tortur, og var bekendt med, at erklæringerne skulle anvendes i en retssag. Dette er ganske sædvanligt med hensyn til retsmedicinske erklæringer. Han havde drøftelser med dem alle sammen, herunder Sana Hamze, om de forestående undersøgelser.

Forevist filmklip 5 ved minuttal 11:46 fra filmen "Et civiliseret land" forklarede han, at det er helt grundlæggende for retsmedicinske undersøgelser, at de er neutrale og objektive.

Han modtog 19.288 kr. i honorar af advokat Christian Harlang for at deltage i de 11 undersøgelser i Libanon. Han havde ikke efterspurgt et honorar, idet han ud af interesse var indstillet på at deltage vederlagsfrit. Beskrivelsen under erklæringernes afsnit om "Allegations of torture and ill-treatment" indeholder sagsøgernes egne beskrivelser af, hvad der er passeret. Det var som udgangspunkt psykologen eller psykiateren, der udarbejdede disse afsnit. Han skrev dog også selv tilsvarende afsnit. De drøftede herefter indholdet og redigerede i udkastet fra psykologen eller psykiateren, hvis der var anledning hertil. Han kan stå inde for erklæringerne. Forbeholdet om "except those stated on information and belief" tog sigte på forhold oplyst af sagsøgerne, som ikke objektivt kunne konstateres. Han har ikke

besøgt fængsler i Irak. Han havde et vist grundlag for at vurdere de undersøgte psykiske tilstand, men det var ikke hans hovedfokus. Han skulle forestå den fysiske undersøgelse. Når han stillede spørgsmål til den undersøgte person, anvendte han så vidt muligt åbne spørgsmål. Hvis der fremkom noget under forklaringen, som burde konkretiseres, ville han være nødt til at betjene sig af mere lukkede spørgsmål. Han ville som udgangspunkt ikke anvende spørgsmål som f.eks. ”blev du slået?”.

Forevist filmklip 4 ved minuttal 9:30 fra filmen ”Et civiliseret land” forklarede han, at han udsurgte sagsøgerne fortrinsvis ved hjælp af åbne spørgsmål. I de tilfælde, hvor en sagsøger berettede om en rektalundersøgelse, spurgte han ikke ind til, om det var danske soldater, der foretog undersøgelsen. Spørgsmålene om hændelsesforløbet omhandler hele forløbet fra tidspunktet omkring arrestationen og indtil efterfølgende løsladelse. Man spørger også ind til, hvem der foretog arrestationen. Hvis der i erklæringen er anført noget om rollefordelingen mellem danske soldater og andre personer, er det noget, sagsøgerne forklarede. Der fremkom også forklaringer fra nogle af sagsøgerne om, at de var blevet torteret af iranere. Han ved ikke, hvor de havde den viden fra, men det var noget, som blev medtaget i erklæringerne.

Han vil meget nødig udtale sig om diagnosticering af PTSD, for det ligger uden for hans arbejdsområde. Vurderingerne af, om sagsøgerne lider af PTSD, har han ikke foretaget. Det ville han heller ikke gøre i forbindelse med opgaver i Danmark. Man kan godt diskutere, om erklæringerne skulle have været udarbejdet således, at det tydeligere fremgik, hvem af de medvirkende læger som havde ansvaret for de forskellige dele af erklæringen. Han kan dog desuagtet vedstå erklæringernes indhold. Det var meget begrænset, hvilke fysiske tegn på tortur han fandt på de undersøgte sagsøgere. Det afhænger af ”samplet”, hvor stor en andel af torturofre der har fysiske tegn på, at de har været udsat for tortur. Det kan også i et vist omfang bero på, hvor mange år der er gået efter torturen.

Han kan ikke vide med sikkerhed, om sagsøger 14 havde en forudgående diskusprolaps, men det er hans vurdering, at den kunne skyldes den udøvede tortur.

”Sexual (anal exploration)”, som er nævnt i erklæringen vedrørende sagsøger 13, foregik i forbindelse med screeningen på den dansk-britiske base. Han havde på internettet søgt information om Shaiba Log Base, som sagsøgerne havde omtalt under samtalerne. Derved fandt han ud af, at det var en dansk-britisk base. Han har ikke nogen mening om, at sagsø-

ger 13 har forklaret i landsretten, at han var blevet kontaktet af sagsøger 6 om retssagen i Danmark. Han vil generelt anse det for sædvanligt, at en tolk er uafhængig. Det er ikke optimalt, hvis en tolk selv indgår i forløbet og tidligere er blevet undersøgt. Forevist uddrag af videointerview med sagsøger 6 i The Sun forklarede han, at de sagsøgere, han undersøgte, ikke overdrev deres symptomer og fremstod troværdige.

PTSD er en uspecifik diagnose, der ikke er specielt knyttet til tortur. Det er muligt, at det havde været relevant at nævne under konklusionen i erklæringen vedrørende sagsøger 17, at han tidligere havde været udsat for tortur.

Det kan godt have haft betydning for sagsøger 21's psykiske tilstand, at han tidligere havde gjort militærtjeneste og ifølge egne oplysninger var blevet ødelagt heraf. Oplysningen om, at anholdelsen ikke var baseret på en bestemt anklage, men snarere på sagsøgerens religiøse tilhørsforhold, er udtryk for, hvad han selv sagde. Han hæftede sig ikke særligt herved.

Da han undersøgte sagsøgerne, var der forløbet mere end ti år fra tilbageholdelsen, og indtil i dag er der forløbet yderligere tre år, hvilket kan have betydning for, hvor godt sagsøgerne i dag husker det passerede. Han har fået oplyst af Sana Hamze, at tortur kan påvirke offerets kognitive evner, herunder hukommelsen. Han ville være overrasket, hvis sagsøgerne kunne huske præcist, hvad der var sket.

Konklusionerne i erklæringerne var moderate. De vurderede, at sagsøgernes forklaringer svarede godt til hinanden, og at deres fund var forenelige med sagsøgernes beretninger om tortur. Han vil som tidligere forklaret anse det for sandsynligt, at sagsøgerne har været udsat for tortur, uden at der deri ligger en konklusion om omfanget af sådan tortur.

Sagen udsat til fortsat hovedforhandling den 22. februar 2018 kl. 9.30 i retssal 4 beliggende Bredgade 59.

Retten hævet kl. 14.30.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 22-02-2018